

Hva er et godt bruksutviklingsprosjekt, - og hva skal til for at jeg får et godt prosj

v/ Lyder Sund

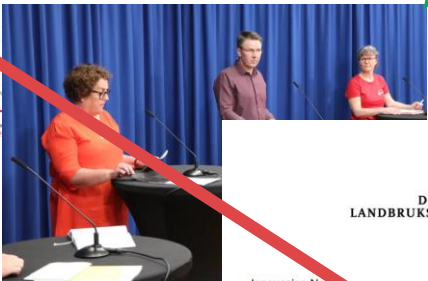
Innovasjon
Norge

→ Gå til oppnevnt kunnigst vengjen

Forskrift om midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket

Dokumentid	FOR-2014-12-19-1816
Departement	Landbruks- og matdepartementet
Publisert	19. desember 2014 kl. 18:00
Traktatnummer	01.07.2014.001
Stat endret	FOR-2020-04-01-001
Endret	FOR-2019-01-28-13
Oppløst for	Norge
Hjemmel	LOV-1995-05-13-23 § 18
Kunngjort	06.01.2015 kl. 11:00
Korttittel	Forskrift om midler til investering m.m. i landbr...

Hjemmel: Forsatt av Landbruks- og matdepartementet 19. desember 2014 med hjemmel i Lov av 13. mai 2014 nr. 1142, 29. juni 2016 nr. 842, 30. juni 2016 nr. 2008 i kraft 1. juni 2020, 3. april 2020 nr. 547

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum
0104 OSLO

Dykkar ref

Vår ref
19/1761-7

Regionalt næringsprogram

For landbruket i Nordland 2019-2022
Landbruks- og reindriftsavdelinga
Rapportnr 7/2018 – versjon 1

Innovasjon Norge Nordland
Postboks 488
8001 Bjugn

Vår dato: 08.02.2021
Vår referanse: 21/2990-2
Journalpostid: 21/8947
Deres dato:
Deres referanse:
Org.nr: 064 082 053

Regionale føringer for Innovasjon Norges bruk av midler i landbruket i Nordland i 2021

I oppdragsbrev av 13/1-2021 fra Landbruks- og matdepartementet til fylkeskommunene i 2021 bes fylkeskommunen formidle de regionale føringene for bruken av midler til investering og bedriftsutvikling i landbruket (IBU-midlene) til Innovasjon Norge innen 1.2.2021. Vi beklager at dette innspillet kommer noe etter oppsatt frist.

Bruken av IBU-midlene i Nordland styres bl.a. av:

Tilskudd ved investeringer

- **Inntil** 35% tilskudd, av godkjent kostnadsoverslag
- Maksimalt kr 2 millioner i tilskudd pr prosjekt
- Procentsats blir differensiert bla etter prosjektets lønnsomhet (de fleste vil få utmålt 15 - 30%, ikke bruk mer enn 25 i driftsplan)
- Egen ordning gjødselkjeller, 25% maks 200 000 kr

Tilskudd ved generasjonsskifte

- For personer under 35 år.
- Maks en gang pr brukerpar.
- Kommer før hovedprosjektet

- Mindre investeringer, ikke over 1,5 Mill.
- **Maks** 50% tilskudd til menn 70% tilskudd til kvinner
- Praktiseres med maks beløp 500 – 600 000 kr.

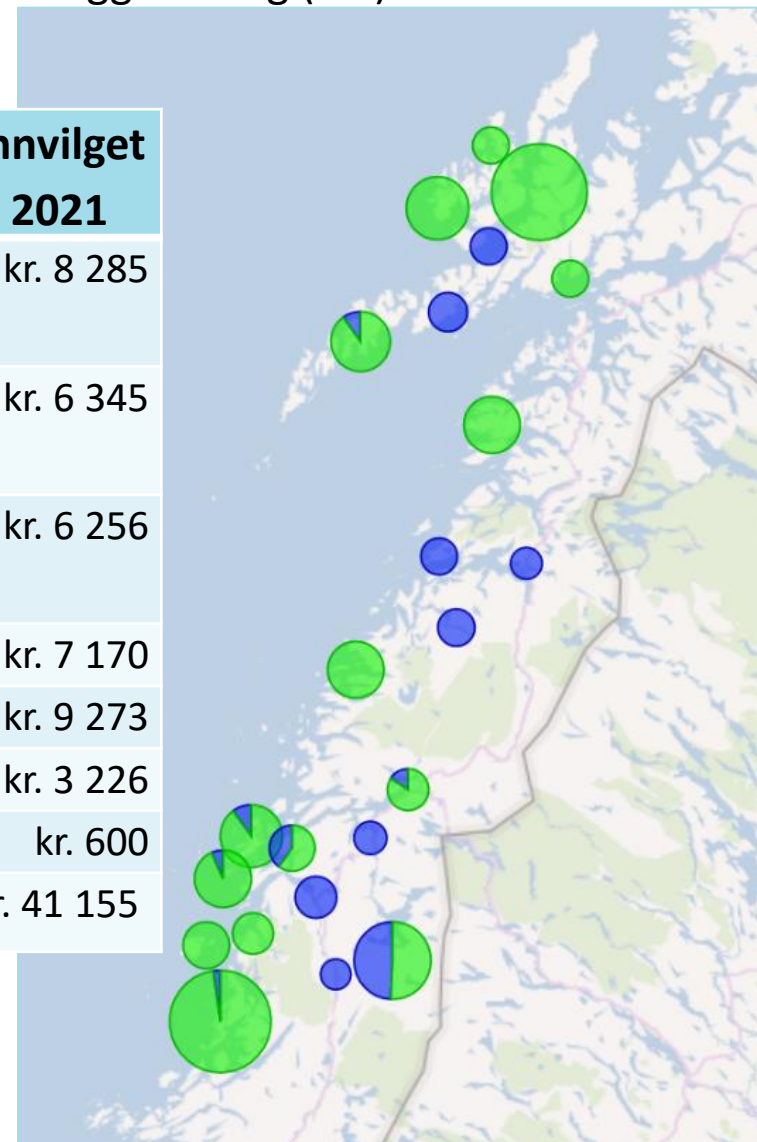
Distriktsvis fordeling:

Tall x 1000

Distrikt	# Trad	Innvilget Trad	# Til	Innvilget Till	Sak	Innvilget 2021
Sør-Helgeland	6	kr. 8 150	1	kr. 135	7	kr. 8 285
Ytre-Helgeland	5	kr. 5 390	6	kr. 955	11	kr. 6 345
Indre-Helgeland	4	kr. 2 789	6	kr. 3 467	10	kr. 6 256
Salten	3	kr. 5 690	8	kr. 1 479	11	kr. 7 170
Vesterålen	8	kr. 8 673	1	kr. 600	9	kr. 9 273
Lofoten	1	kr. 2 200	5	kr. 1 026 0	6	kr. 3 226
Ofoten	1	kr. 600	0	kr. 0	1	kr. 600
Sum	28	kr. 33 492	27	kr. 7 663	55	kr. 41 155

Regionale ramme

tradisjonelt landbruk (grønt),
tilleggsnæring (blå).

Hva skjer fremover ?

Jordbruksoppkjøret ??

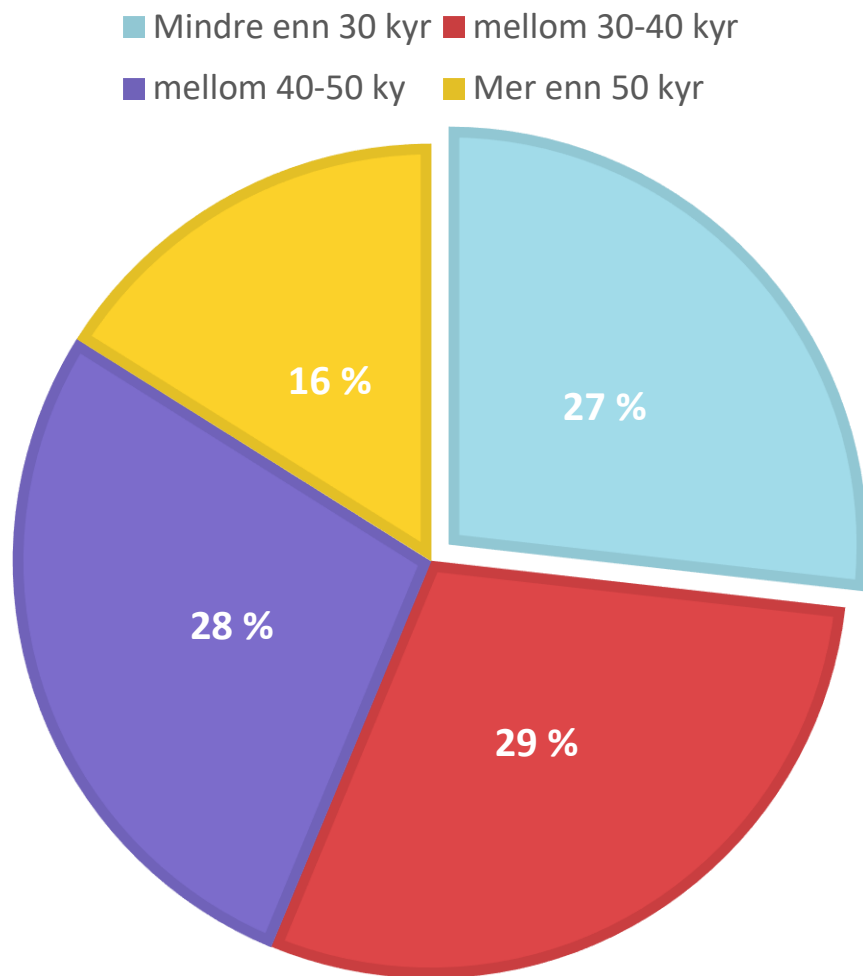
- Tilskudd
- Profil på ordningen
- Pris i markedet
- Markedsmakta
- Importvern

IN ??

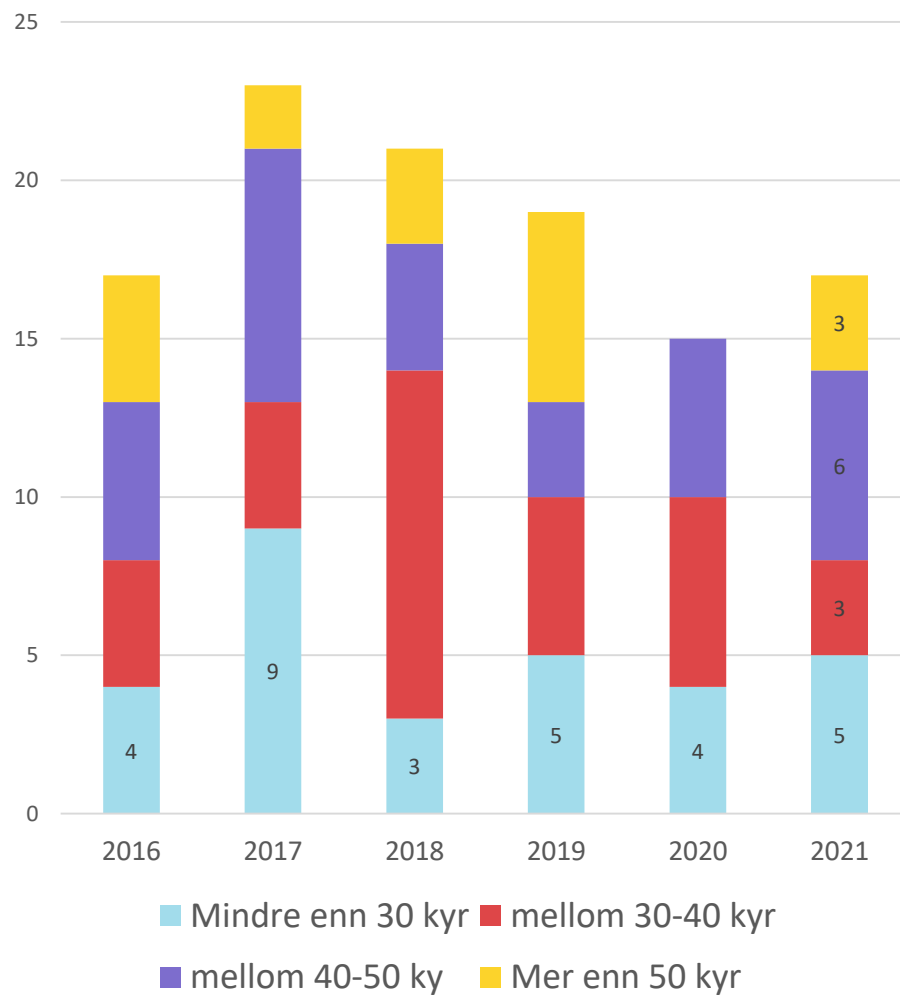
- Maks – taket, 2 millioner
- Procentsats
- Trinnvis utbygging
- Tre tilskudd

Produsentlag	Fylke	Totalt	Båsfjøs	% båsfjøs
(77) Ofoten		18	14	7
(80) Andøy		18	11	6
(81) Vesterålen		18	26	12
(83) Bø		18	8	4
(88) Lofoten		18	27	19
(91) Salten		18	29	17
(92) Beiarn og Skjerstad		18	10	6
(96) Sør-Salten		18	25	18
(98) Nord-Salten		18	32	20
(111) Sømna		18	52	22
(112) Velfjord		18	9	8
(113) Vevelstad		18	12	9
(114) Vega		18	20	5
(115) Brønnøy		18	15	6
(117) Polarsirkelen		18	36	21
(119) Hemnes		18	19	5
(120) Hattfjelldal		18	19	13
(121) Vefsn og Grane		18	25	14
(125) Ytre Helgeland		18	65	29
Sum Nordland			454	241
				53 %

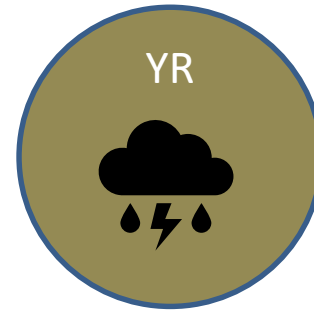
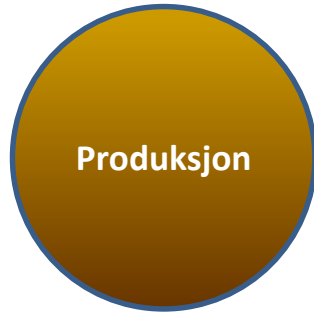
Størrelse etter investering (95 stk. 2016-2021), antall årskyr:

Fordeling i kutall etter investering fordelt pr år.

Risiko på gårdsnivå nivå

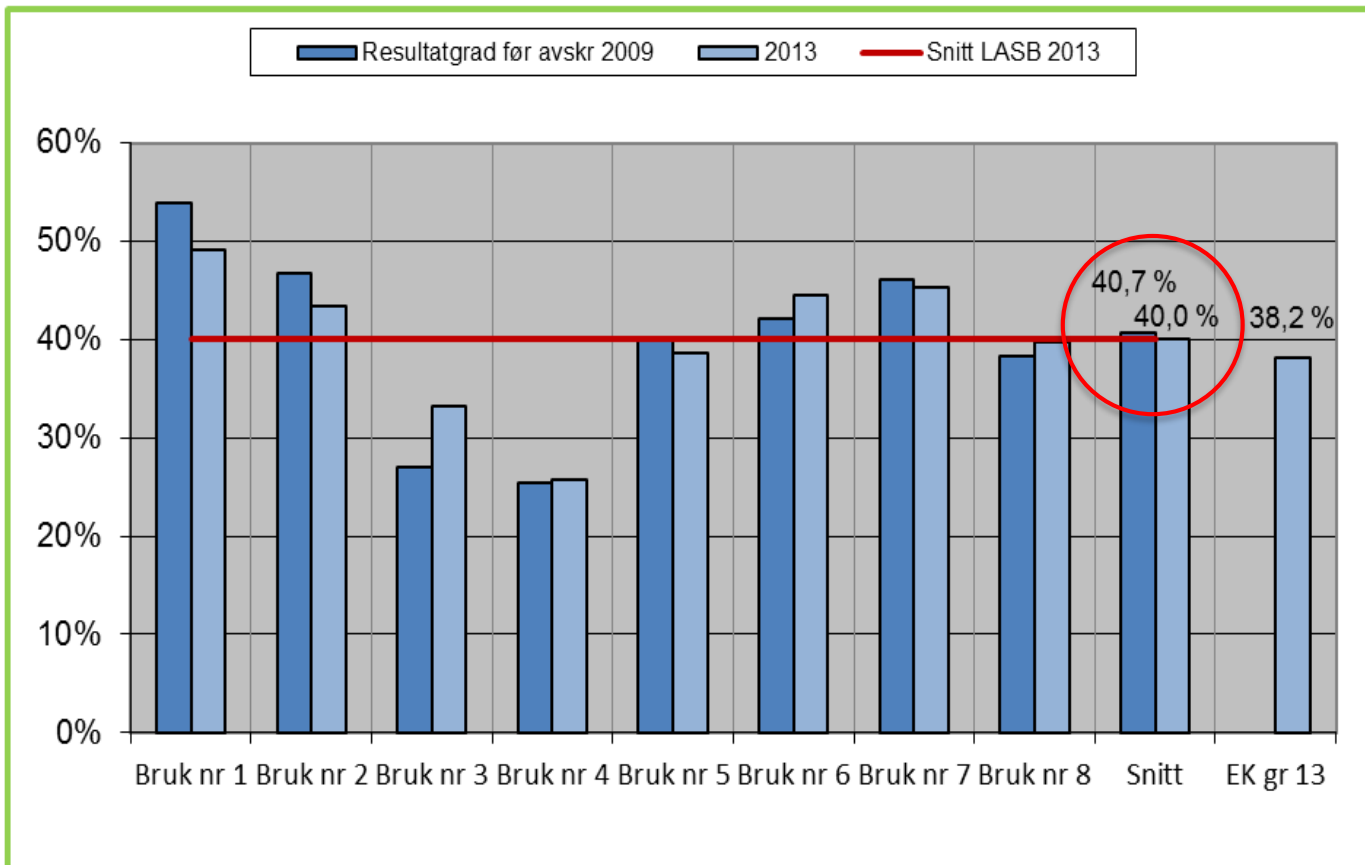

«Utelliggende» risiko-faktorer

Resultatgrad – Viktig for å vurdere økonomien

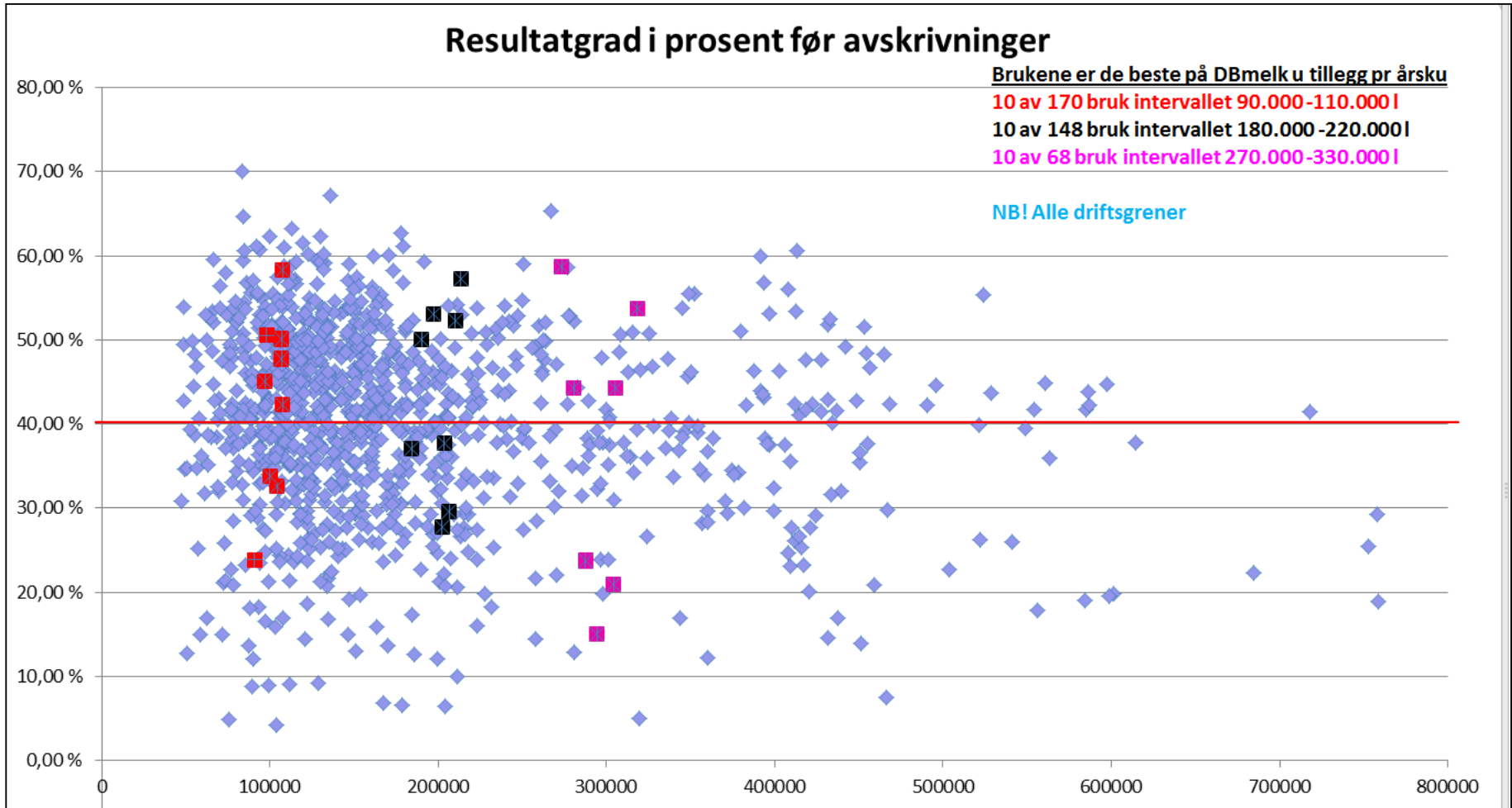

Omsetningen er i snitt 12 kr pr liter.

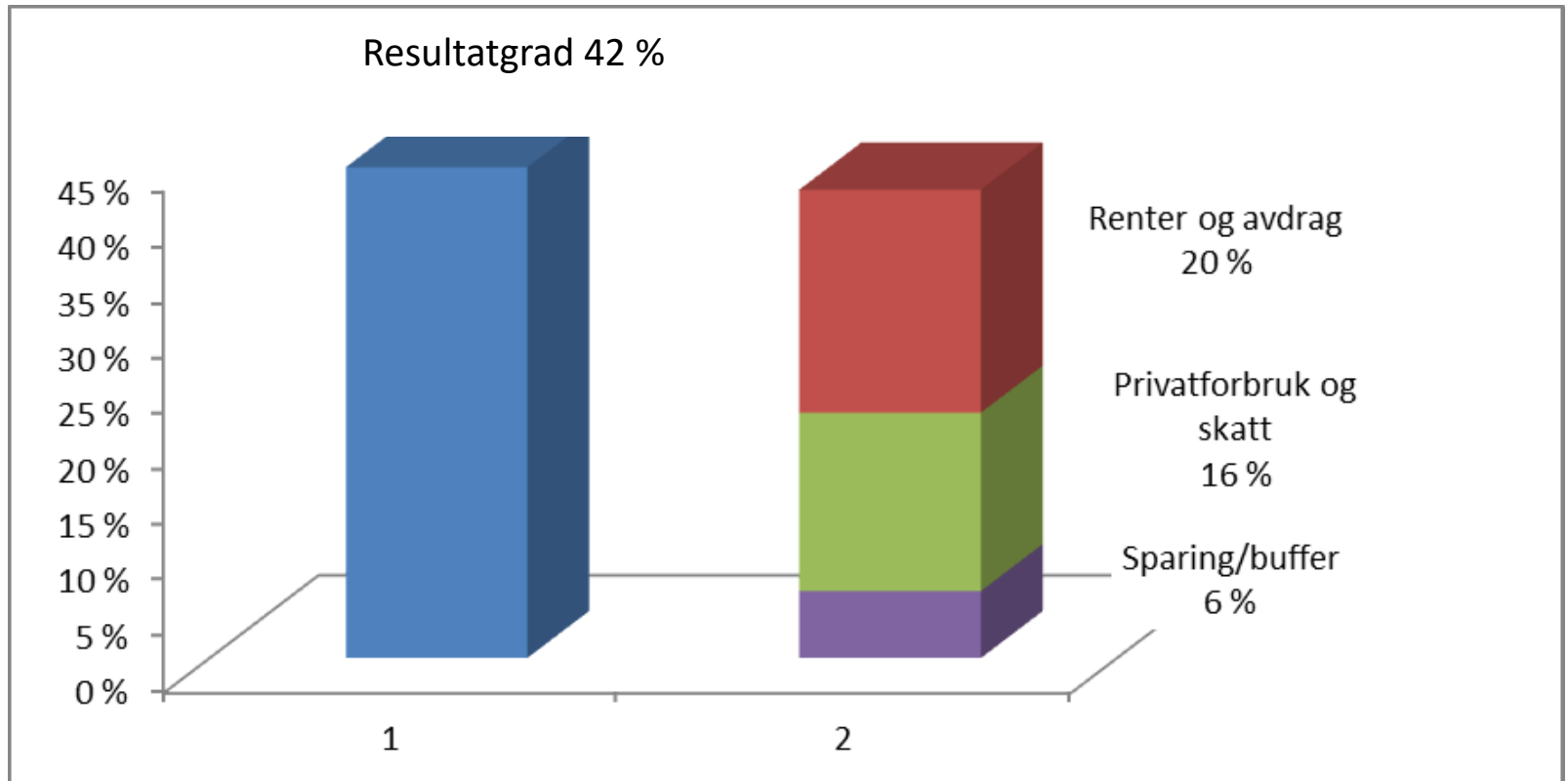
Ved en resultatgrad på 40 % sitter man igjen knappe 5 kr per liter til å dekke:

- renter
- avdrag
- privatuttak
- sparing

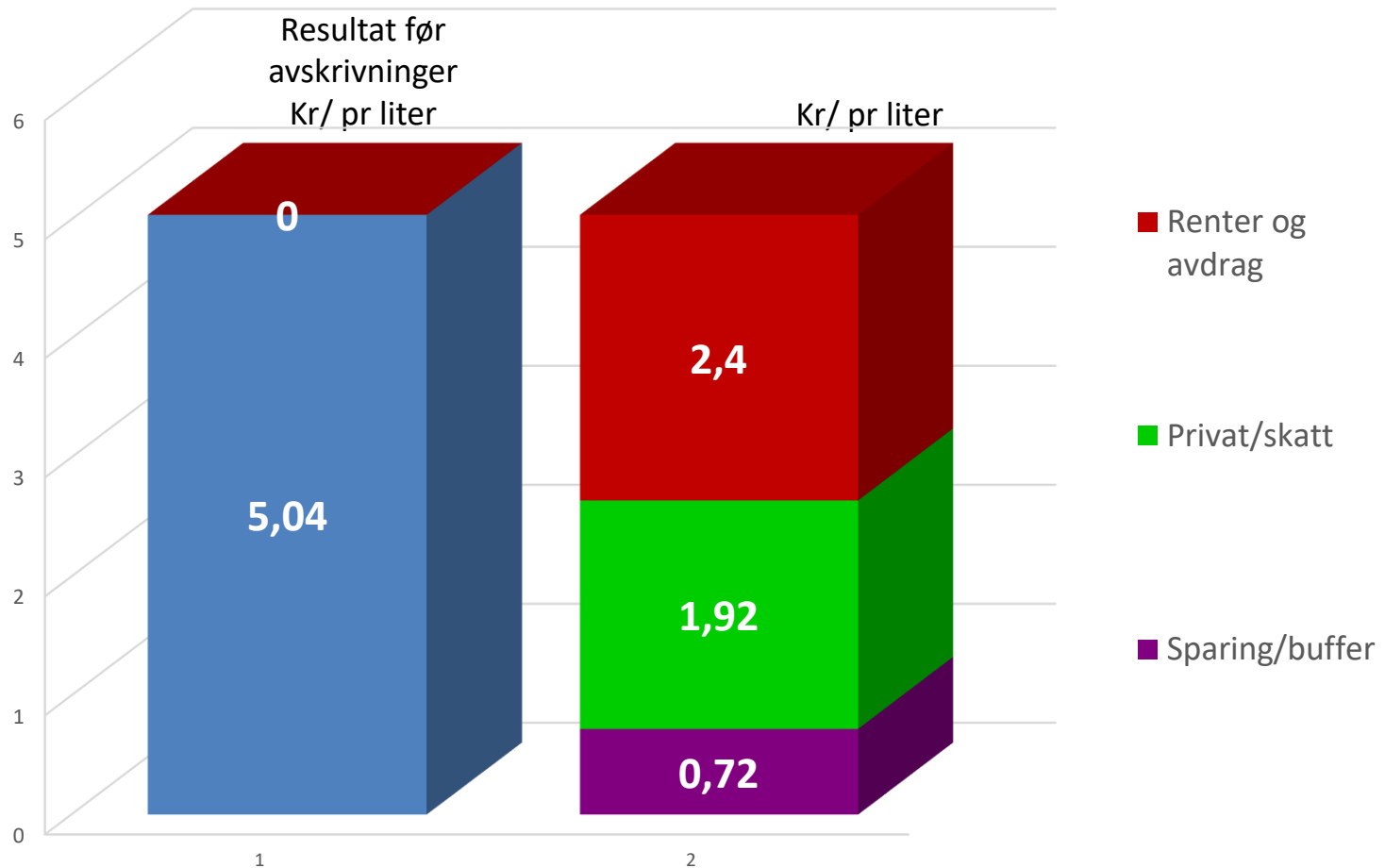
Kilde Tines EK 2011

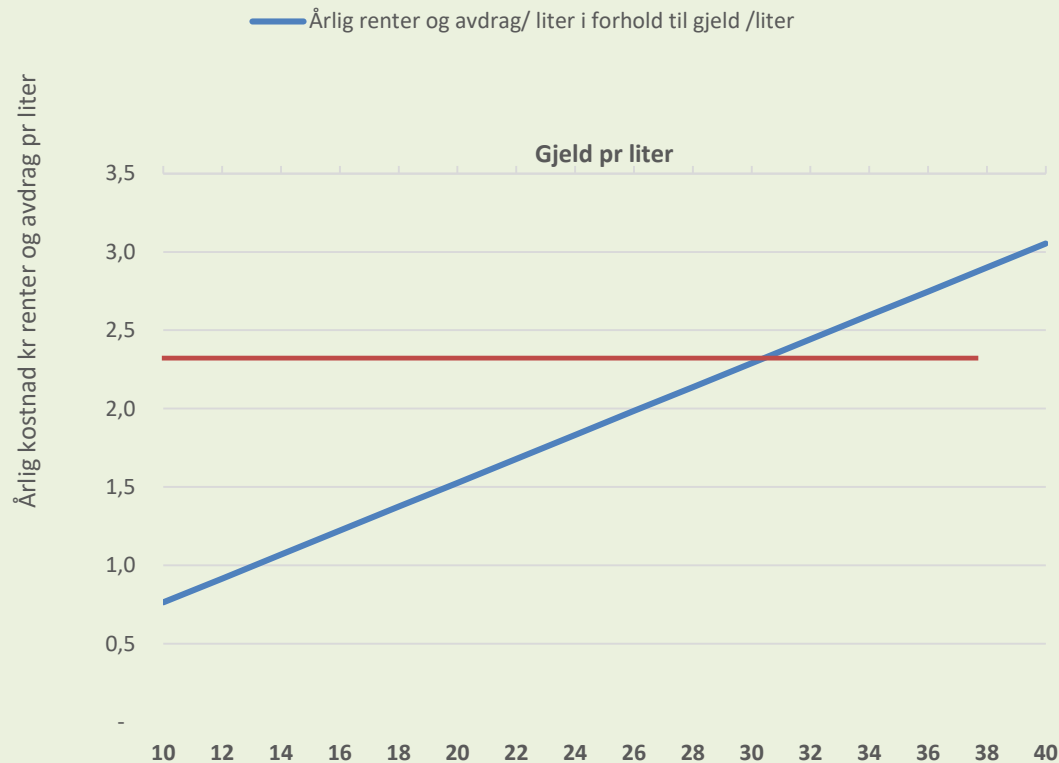
Disponering av resultatgrad

Disponering av resultat i kroner (12 kr/l)

Kr til gjeldsbetjening pr liter

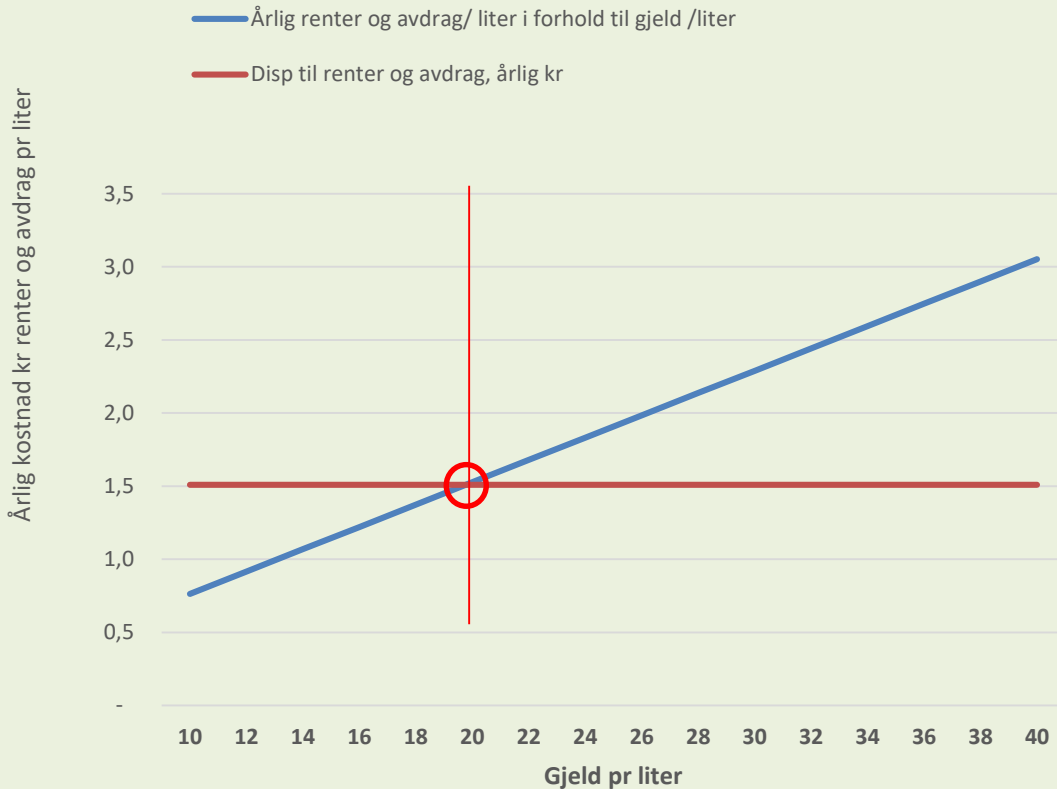

Diagrammet viser kr pr. liter til renter og avdrag med økende gjeldsnivå.

Forutsetning for beregning:

- 20 år annuitet
- 5 % rente

Tålt gjeldsnivå pr liter

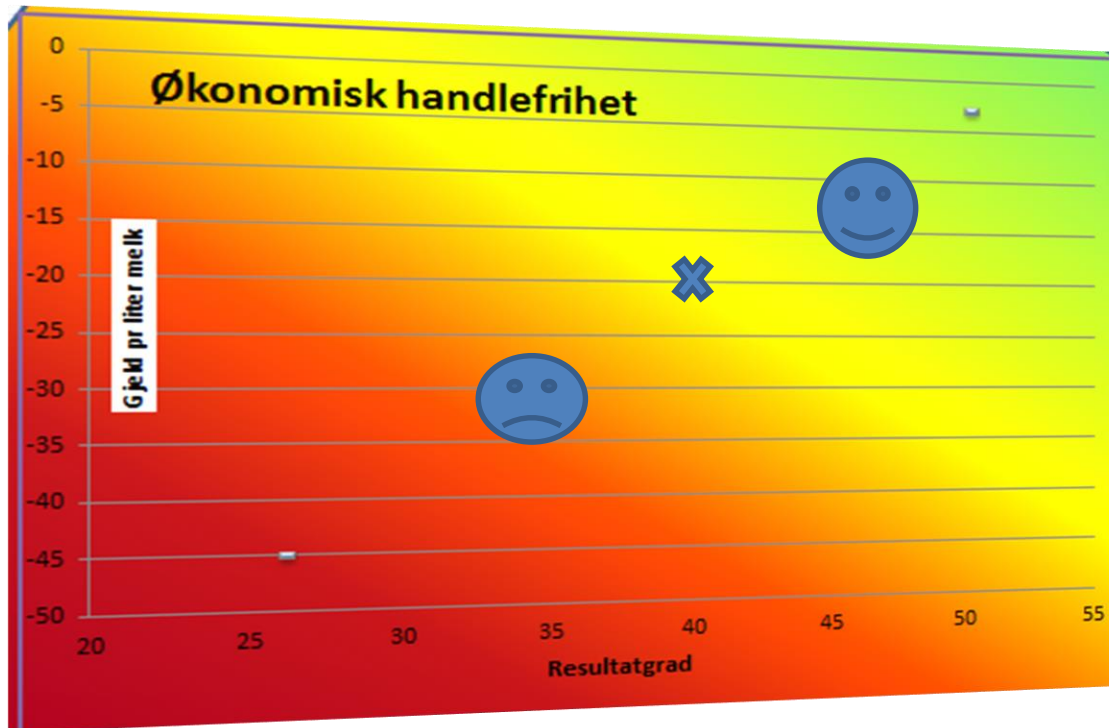
Tålt gjeld pr liter som kan forsvares avgjøres av:

- Resultatgraden
- inntekter pr liter.

Forutsetning for beregning:

- Arbeidsvederlag
- Sparing/ buffer

Økonomisk Handlefrihet

Den økonomiske handlefriheten defineres i all hovedsak av to forhold:

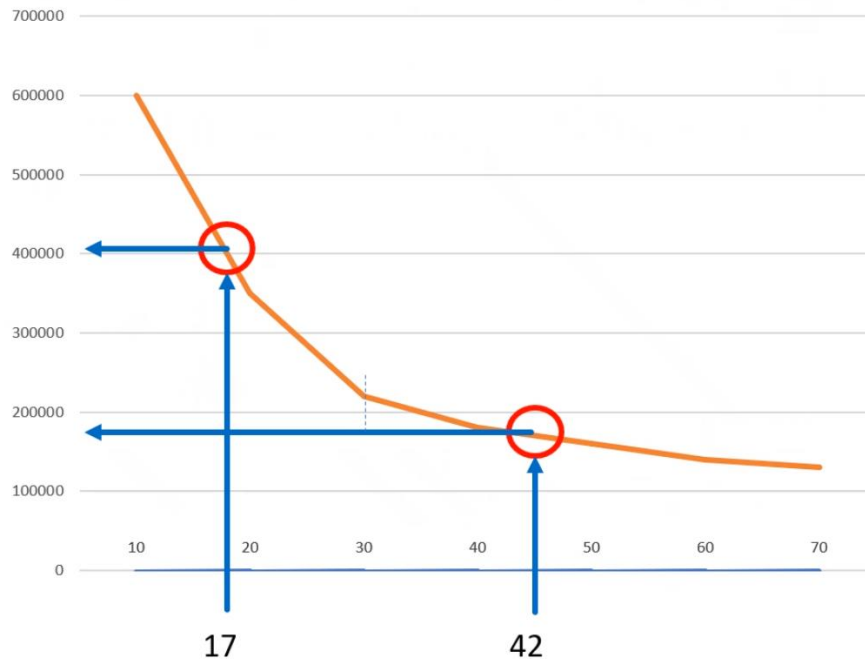
- gjeldsgrad
(gjeld pr liter melk)

-resultatgrad

	36 % Resultatgrad	40 % Resultatgrad	43 % Resultatgrad
RESULTATGRAD	= 36 %	= 40 %	= 43 %
Finanskostnad og avdrag	17 %	21 %	24 %
Endring arbeidskapital	4 %	4 %	4 %
Rest til privat uttak	15 %	15 %	15 %
Disponert	100 %	100 %	100 %
MAKS gjeld pr liter	17,5	21,5	26

“Stor” eller “liten” ?

Case: å bygge for 17 vs 42 kyr...

«Små» og «store» byggeprosjekter

- Ulike forutsetninger
- Ulike løsninger

Enkle løsninger og gjenbruk
Annerledes utbyggingsstrategi

...

Valg på gårdsnivå

Økte tilskudd til små?
Regler for driftsfellesskap?

...

Politiske løsninger

Å bygge for 17 kyr (dagens båsfjøs) er noe annet enn å bygge for 42 kyr (dagens løsdriftfjøs)

3724 besetninger

3000 besetninger

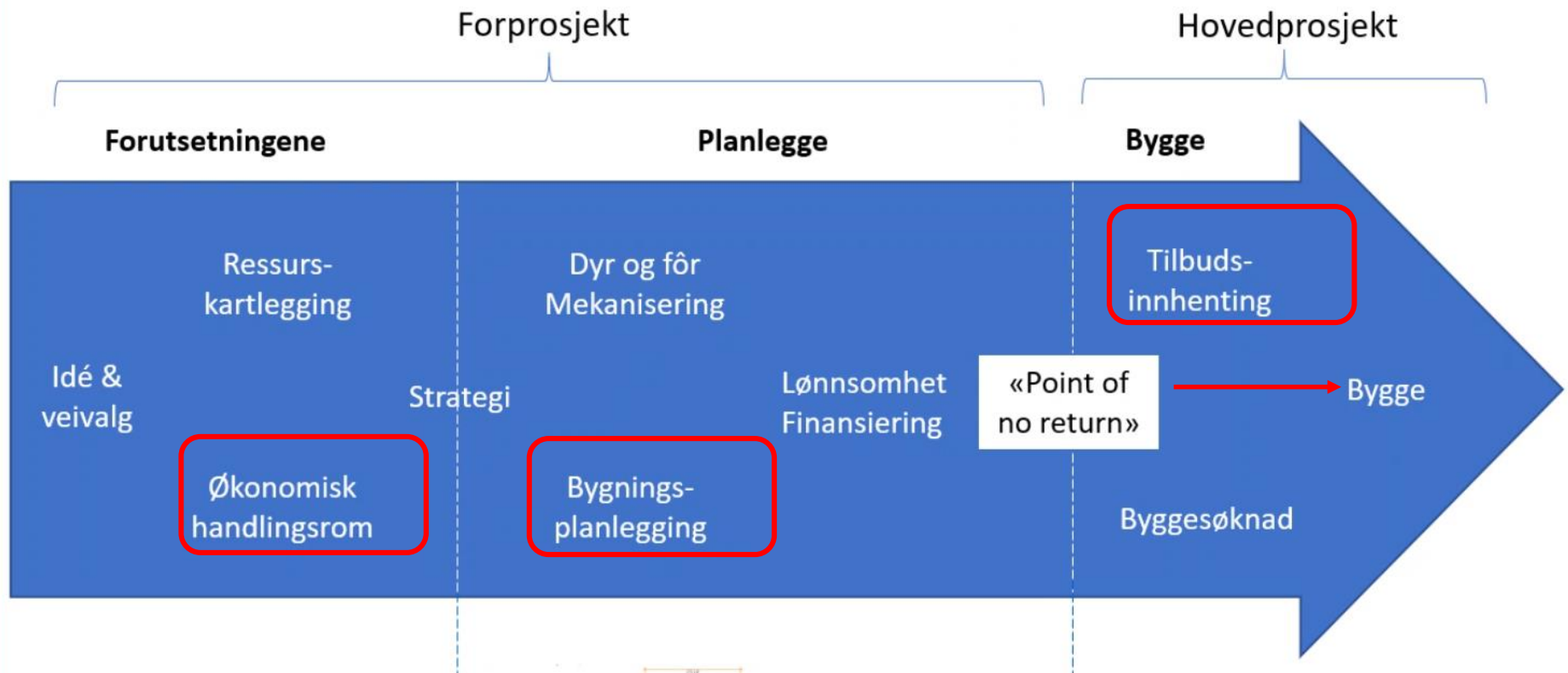

Overføring
av tankegods

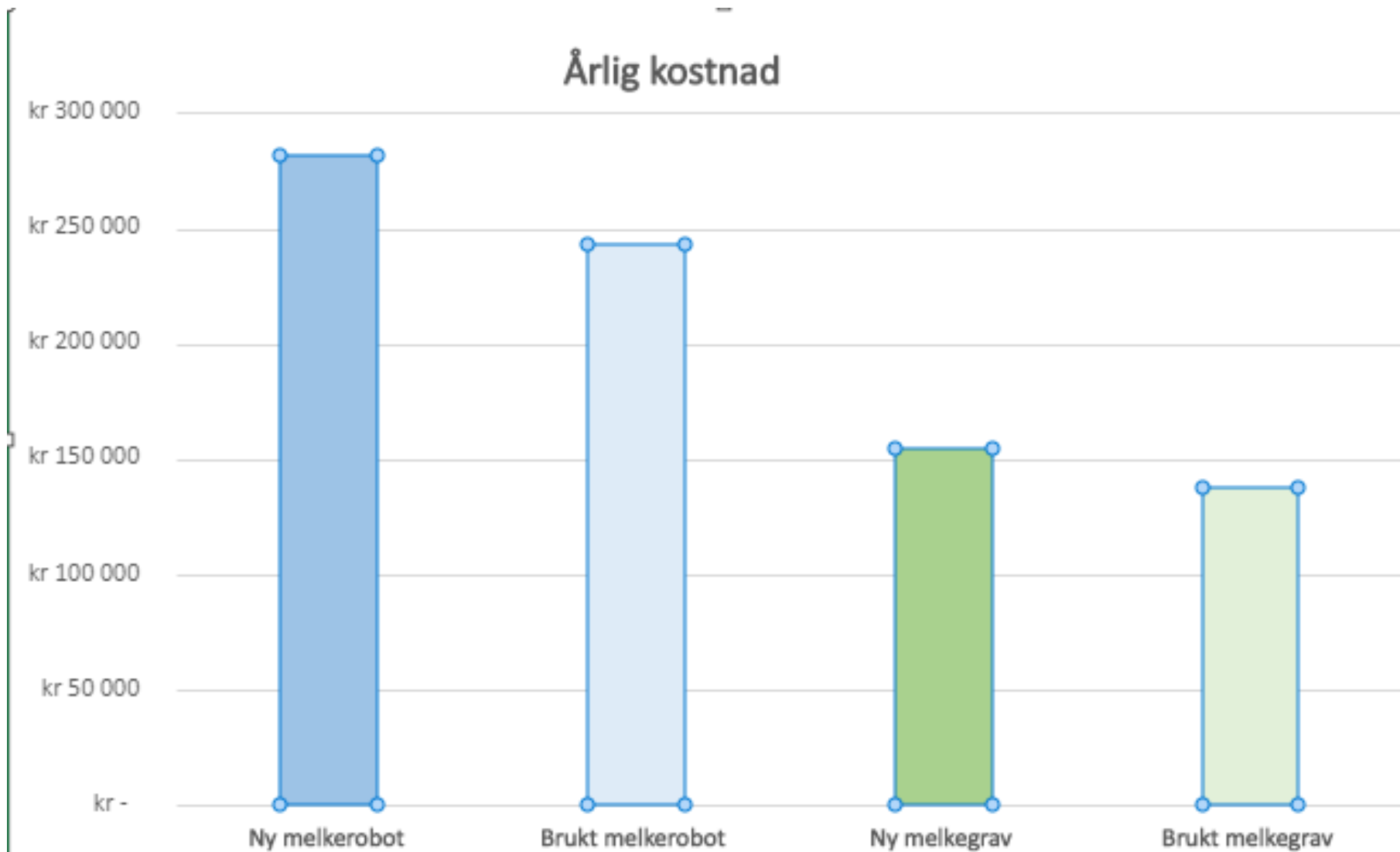
«Små og mellomstore» = ressursutnytttere
men har mindre ressurser (kvote, areal, kr)
Er mer hindret av geografi/ geologi (=dekk og diesel)
Ønsker ikke å utvide, men vil utnytte egne ressurser
Mange «deltidsbønder»
Liten mulighet for egeninnsats

«Store» = volumprodusenter
Har innrettet seg for å produsere volum:
rasjonaliserer og mekaniserer for å håndtere volum

Bruk tid til planlegging !

Melkerobot – melkestall ? Økonomisk perspektiv:

God sak !

- Dyktige personer, som ønsker dette som sin **hovedinntektskilde**.
- Rekruttering - bidra til at **unge** etablerer seg i landbruket
- **Samfunnsnytten** - matsikkerhet, folkehelse, bevaring av kulturlandskap, biologisk mangfold mv.
- Nok grovfôrgrunnlag og kvotegrunnlag
- Tidligere økonomisk resultat
- Gjeldsmengde/ gjeldsbetjeningsevne
- Realistisk og forstått, **eierskap**
  - Avsatt nok til arbeidsvederlag
- Buffer i planen
- Hvordan takles dårlige tider
  - Nedbetalingstid - bufferevne
- Vedlagt avtaler og dokumentasjon.

Til slutt er det helheten som vurderes og troen på at du er i stand til å gjennomføre..

Vi ønsker deg lykke til 😊

Takk for meg !

Avtaler og planer.(dokumentasjon)

- Bygningsplan med skisser, fasader og spesifisert kostnadsoverslag utarbeidet av kompetente bygningsplanleggere.*
- Driftsplan med kommentar om forutsetningene**
- Beskrivelse av grunnlaget for ev tretilskudd
- Avtale på leiejord, 10 års varighet, legges fram for kommunen som skal bekrefte alle avtaler i eget oppsett.
- Bekreftelse på at prosjektet er fullfinansiert, inklusiv lånetilsagn fra bank. (Også når det søkes lån hos Innovasjon Norge).
- Verdivurdering/takst av eiendom og løsøre, hvis det søkes lån hos Innovasjon Norge (ta kontakt på forhånd hvis du har tenkt å søke lån)
- Næringsoppgave siste 2 år
- Skattemelding (også ektefelle/samboer) siste 2 år.
- Spesifisert regnskapsresultat og balanse siste år.
- Oppdatert gjeldsoversikt

*I saker der bygningene må tilfredssette *Forskrift for hold av storfe* og *Forskrift om velferd for småfe* må ekstern kompetent bygningsplanlegger benyttes til kostnadsberegning av investeringene.

I Nordland er det oftest NLR, Tine og Kompass AS som benyttes. Søknader basert på tilbud fra leverandører aksepteres ikke.

**Driftsplanen skal inneholde siste års dokumentert regnskapsresultat og produksjonsnøkkel tall som er lagt til grunn for planen.

Vedleggene nevnt ovenfor er nødvendig for at en søknad om investeringer i landbruksbygg kan behandles av Innovasjon Norge. Bruk denne listen som en sjekkliste slik at alt som etterspørres kommer med, og for å unngå at søknaden returneres ved mangelfulle søknad.

Vi gir ikke tilskudd til prosjekter som er påbegynt. Vent til du får svar på søknaden før du starter opp, eller forplikter deg til å gjennomføre.

Kontakt

Lyder Sund
Telefon 48 25 49 37
lyder.sund@innovasjon Norge.no

Felipe Ignacio Zuniga Rubilar
Telefon 41 32 70 05
felipe.ignacio.zuniga.rubilar@innovasjon Norge.no